

УПРАВЛІННЯ ІНКЛЮЗИВНИМ ЗАКЛАДОМ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Канцеляренко Альона Юріївна, магістрантка кафедри педагогіки, іноземної філології та перекладу Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця, вихователь-методист Комунального закладу «Дошкільний навчальний заклад (ясла - садок) № 240 комбінованого типу Харківської міської ради» Харківської області, Харків, Україна.

Кравченко Ганна Юріївна, доктор. пед. наук, доцент кафедри педагогіки іноземної філології та перекладу Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця, Харків, Україна

Анотація — У статті розглядається питання організації роботи інклюзивного закладу дошкільної освіти. В інклюзивному закладі освіти забезпечується рівний доступ до дошкільної освіти дітей із особливими освітніми потребами, забезпечуються умови для спільного виховання і навчання дітей із різними психофізичними особливостями розвитку.

Ключові слова - інклюзія, інклюзивна освіта, інклюзивний заклад дошкільної освіти.

Інклюзивна освіта - це система освітніх послуг, що ґрунтується на принципі забезпечення основного права дітей на освіту та права навчатися за місцем проживання, що передбачає навчання дитини з особливими освітніми потребами, зокрема дитини з особливостями психофізичного розвитку, в умовах загальноосвітнього закладу. Увага зосереджується на соціалізації дітей цієї категорії та якості навчання [6].

Основною метою інклюзивної освіти є досягнення якісних змін в особистісному розвитку дітей з особливими потребами. В основу інклюзивної освіти покладена ідеологія, яка виключає будь-яку дискримінацію дітей та забезпечує однакове ставлення до всіх дітей, але створює спеціальні умови для дітей з особливими потребами. При цьому здійснюються зміни освітньої системи, а не дитини.

Інклюзивна освіта визнає, що всі діти різні, а школи і освітня система повинні підлаштовуватись під

індивідуальні потреби всіх вихованців із порушеннями розвитку і без них.

Однак інклюзивність не означає прагнення зробити всіх дітей однаковими.

Ключовий компонент інклюзивної освіти - гнучкість врахування особистісних характеристик, що впливають на темп виховання та навчання кожної дитини. Тому виникає потреба у створенні реальних умов дошкільної інклюзивної освіти, які забезпечать дітям, починаючи з раннього віку, увесь спектр освітніх послуг, різноманітних за формою й змістом.

У теперішній час відбувається пошук нових шляхів організації освіти дітей із особливими освітніми потребами. У зв'язку з цим, виникає потреба в організації особливого виду закладу дошкільної освіти, де б реалізовувалась інклюзивна освіта.

У 1994 році Саламанською декларацією було введено в міжнародний вжиток термін «**інклюзія**» та проголошено принцип «**інклюзивної освіти**». Таким чином, було запропоновано, щоб інклюзія стала загальною формою освіти. Стверджуючи основні права та унікальність кожної дитини, цим документом визначено, що в системі освіти (за усіма віковими групами) мають бути розроблені у відповідності з індивідуальними потребами у контексті інклюзії [5].

Інклюзія – це політика й процес, що дає можливість всім дітям брати участь у всіх програмах [6].

Інклюзія передбачає застосування конкретних рішень, які дозволять всім

дітям рівноправно брати участь в академічному та суспільному житті. Особливо це стосується тих дітей, що мають труднощі в фізичному або розмовному розвитку [3].

Система інклюзивної освіти включає в себе загальноосвітні заклади середньої, професійної та вищої освіти. Інклюзивна освіта передбачає перебудову всього процесу загальної освіти як системи для забезпечення освітніх потреб всіх дітей. Інклюзивна освіта передбачає готовність навчати кожну дитину, незалежно від наявності чи відсутності у неї фізичних або психічних вад, та у максимальному обсязі, що відповідає навчальній програмі того закладу або групи, які дитина відвідувала б у разі відсутності у неї будь-яких відхилень (Rogers, 1994).

Сучасний заклад дошкільної освіти відкритий для всіх дітей. Включення дітей з особливими потребами в освітній процес закладу дошкільної освіти змінює установки педагогів на розуміння особливостей розвитку дітей та врахування їхніх особливих потреб та потенційних можливостей розвитку в навчально – виховній роботі.

Інклюзивний заклад дошкільної освіти - заклад освіти, що забезпечує інклюзивну освіту як систему освітніх послуг, зокрема: адаптує освітні програми, середовище, методи та форми навчання, використовує наявні ресурси, залучає батьків, співпрацює з фахівцями для надання спеціальних послуг, створює позитивний клімат. Головною метою закладу дошкільної освіти, що впроваджує інклюзивну освіту, є забезпечення умов для спільного виховання і навчання дітей з різними психофізичними особливостями розвитку. Дитина з особливостями психофізичного розвитку не повинна займати особливого становища в закладі, вона має почуватися природно, досягти самостійності, наскільки це можливо.

Інклюзивна діяльність повинна розпочинатись з виявлення проблем і труднощів у розвитку дошкільників.

Першими, хто помічає проблеми, є батьки і вихователі. Вчителі-логопеди проводять ранню діагностику, результати доводять до відома батьків і за необхідності направляють на консультацію. Батьки звертаються до фахівців з власної ініціативи. Чим раніше родина, отримає вчасну та кваліфіковану допомогу, тим легше буде проходити процес реабілітації або подолання вад розвитку дитини і тим кращий буде результат.

Основним чинником створення успішного закладу освіти є особистість керівника, який своїми діями подає приклад інклюзивної культури та підтримує її. Дуже суттєвою частиною методичної роботи з вихователями є налагодження співпраці між вчителями-логопедами, практичним психологом, вихователями, вихователем-методистом і лікарем.

Основні принципи інклюзивного закладу дошкільної освіти: всі діти мають навчатися і виховуватись разом у всіх випадках, коли це виявляється можливим, не зважаючи на певні труднощі чи відмінності, що існують між ними; заклади мають визнавати і враховувати різноманітні потреби своїх вихованців шляхом узгодження різних видів і темпів навчання і виховання; забезпечення якісної освіти для всіх шляхом розробки відповідних навчальних планів, програм, застосування організаційних заходів, розробки стратегії викладання, використання ресурсів і партнерських зав'язків зі своїми громадами; діти з особливими освітніми потребами мають отримувати будь яку додаткову допомогу, яка може знадобитися їм для забезпечення успішності процесу навчання і виховання [1].

В інклюзивному дошкільному закладі перспективні, календарно–тематичні плани роботи вихователів та фахівців створюються на основі освітньої програми та індивідуальних освітніх планів з урахуванням індивідуальних особливостей вихованців.

Індивідуальний освітній план складається за результатами первинної діагностики, консилиумів фахівців і вихователів груп. Для організації робіт із «особливими» дітьми повинні розроблятися спеціальні програми, комплекси методичних рекомендацій для проведення занять з дітьми з різними дефектами. методи, засоби і форми роботи мають сприяти розширенню спектра компетенцій дитини, її соціалізації в колективі однолітків. Педагоги закладу дошкільної освіти мають передусім формувати позитивне ставлення здорових вихованців до дітей з психофізичними вадами, емпатію, прийоми адекватної взаємодії.

Отже для організації інклюзивного навчання у закладі дошкільної освіти необхідно мати: наявність висококваліфікованих кадрів, які володіють сучасними методиками й технологіями навчання (корекційні педагоги, психологи, логопеди, соціальні працівники і т.д.); незначну кількість дітей у групах, що надасть можливість здійснювати індивідуальний підхід до кожної дитини; наявність досвіду соціалізації та адаптації дітей, які потребують корекції психофізичного розвитку, у суспільстві.

Список використаної літератури

1. Актуальні проблеми навчання та виховання людей з особливими потребами: //зб. наук. праць / гол. ред. Таланчук П. М. та ін. — № 6(8). — К.: Університет «Україна», 2009. — 484 с.

2. Вознюк О. Особливості організації навчально-виховного процесу з інклюзивного навчання у дошкільних навчальних закладах / О. В. Вознюк // Освіта дітей з особливими потребами : від інституалізації до інклюзії // Зб.тез доп. Вінниця : ТОВ фірма "Планер", 2016. – С. 67-69.

3. Інклюзивна школа: особливості організації та управління: навч.-метод. посіб. / Кол. авторів: А. А. Колупаєва, Н. З. Софій, Ю. М. Найда та ін. За заг. ред. Л. І.

Даниленко. – 2-ге вид., стереотип. – К. : ФО-П І. С.Парашин, 2010. – 128 с.

4. Кравченко Г.Ю. Інклюзивна освіта / Г. Кравченко, Г. Сіліна / Посібн. Х.: Вид-во «Ранок», 2014.- 144 с..

5. Саламанкская декларация. Рамки действий по образованию лиц с особыми потребностями, принятые Всемирной конференцией по образованию лиц с особыми потребностями: доступ и качество. Саламанка. Испания, 7-Ю июня 1994 г. - К., 2000. - 21 с.

6. Софій Н.З., Найда Ю.М. Концептуальні аспекти інклюзивної освіти / Інклюзивна школа: особливості організації та управління: Навчально – методичний посібник/Кол.:авторів: Колупаєва А.А., Найда Ю.М., Софій Н.З. та ін. За заг.ред.Даниленко Л.І., – К.:2007.- 128с.

Автори

Канцеляренко Альона Юрїївна, вихователь - методист Комунального закладу «Дошкільний навчальний заклад (ясла - садок) № 240 комбінованого типу Харківської міської ради» Харківської області, Харків, Україна. (lesik1180@ukr.net).

Кравченко Ганна Юрїївна, доцент кафедри педагогіки іноземної філології та перекладу ХНЕУ ім. С. Кузнеця, (innovatica@ukr.net).

Тези доповіді надійшли 21.01.2019.

Опубліковано в авторській редакції.